

POSTANOWIENIE

1 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 1 sierpnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A.K., R.K. i U.K.

z udziałem A.A., A.A.1, G.D., K.B. i M.A.

o dział spadku i zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej G.D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z 19 grudnia 2023 r., I Ca 141/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od uczestnika G.D. na rzecz uczestnika K.B. kwotę
5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) kosztów postępowania
kasacyjnego.**

(K.W.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 19 grudnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce, w sprawie z wniosku A.K., R.K. i U.K. z udziałem A.A., A.A.1, G.D., K.B. i M.A. oraz Prokuratora Okręgowego w O. o dział spadku i zniesienie współwłasności, oddalił apelację wnioskodawców oraz apelację uczestnika G.D. od postanowienia Sądu Rejonowego w Przasnyszu z 30 listopada 2021 r., a także orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wniósł uczestnik G.D., wskazując na naruszenie art. 327¹ § 1 w zw. z art. 378 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 166 k.c., art. 55³ k.c. oraz art. 599 § 2 w zw. z art. 166 k.c.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, ponieważ orzekające w niniejszej sprawie Sady dopuściły się rażącego naruszenia przepisów postępowania i nie zbadały w pełni istoty sprawy. Sąd Okręgowy w Ostrołęce nietrafnie uznał, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i bezkrytycznie przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w sytuacji, gdy ustalenia te były błędne i doprowadziły do nieprawidłowego zastosowania art. 166 w zw. z art. 599 § 2 k.c.

W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy również z tego powodu, że nie odniósł się precyzyjnie do wszystkich zarzutów dotyczących oceny materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd Rejonowy, w szczególności do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W celu spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

5. Odnosząc się do powołanej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono

widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera argumentów uzasadniających stwierdzenie występowania tak rozumianej oczywistej zasadności.

Nie prowadzi do skutecznego wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumowanie skarżącego, że Sądy *meriti* nie ustaliły jednoznacznie czy w dacie zawierania spornych w sprawie umów sprzedaży z 13 lutego 2012 r. i 17 stycznia 2014 r., współwłaściciele nieruchomości rolnej faktycznie prowadzili gospodarstwo rolne na przedmiotowym gruncie oraz czy ewentualnie została wyrażona zgoda pozostałych współwłaścicieli na prowadzenie takiego gospodarstwa. Zdaniem uczestnika brak taki prowadzi do nieprawidłowego zastosowania art. 166 k.c. w zw. z art. 599 § 2 k.c., co przesądza o nietrafności rozstrzygnięcia, że wymienione wyżej umowy są bezwzględnie nieważne. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku (i odpowiednio postanowienia w postępowaniu nieprocesowym) sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Krytyka orzeczenia Sądu drugiej instancji, zawarta w skardze kasacyjnej, stanowi polemikę z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sądy obu instancji. Sąd Okręgowy podzielił ocenę przyjętą przez Sąd pierwszej instancji, który dla oceny ważności umów z 13 lutego 2012 r. i 17 stycznia 2014 r. przyjął stan stosunków na gruncie na przestrzeni kilkunastu lat od otwarcia spadku. Skarżący nie zgadza się z taką analizą i przedstawia własną ocenę stanu faktycznego. Argumentacja przedstawiona w skardze nie dotyczy jednak w istocie obrazu prawa procesowego czy materialnego, lecz oceny dowodów i ustalenia faktów. Wywód skarżącego nie może więc świadczyć o wypełnieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy również wskazanie przez skarżącego, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się do wszystkich zarzutów dotyczących oceny zgromadzonego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego. Przypomnieć należy, że według utrwalonego w judykaturze poglądu z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (postanowienia SN z 23 maja 2018 r., III CSK 4/18, i z 26 lutego 2025 r., I CSK 1744/24). Zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia motywy rozstrzygnięcia pozwalają na ustalenie, jakie przyczyny, zdaniem Sądu drugiej instancji, przemawiały za oddaleniem apelacji skarżącego.

6. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(R.N.)

[a.ł]

